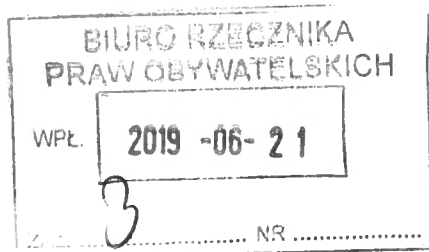

Warszawa, dnia 14.06.2019 r.

**MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ**
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Krzysztof Michalkiewicz

BON.VII.071.2.2019.UK

**Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich**

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 kwietnia 2019 r., znak VII.602.6.2014.JZ, dotyczące wyników przeprowadzonej w 2018 r. przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich kontroli lokali wyborczych, w zakresie ich dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych wyborców, uprzejmie informuję co następuje.

Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich wraz z załączonym Raportem z kontroli został przesłany do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z prośbą o stanowisko w sprawie oraz odniesienie się do sformułowanych w Raporcie rekomendacji.

W odpowiedzi uzyskanej od Państwowej Komisji Wyborczej (pismo z dnia 31 maja 2019 r., znak: ZPOW-071-33/19) wynika, że Raport z ww. kontroli jest Komisji znany i że został poddany analizie jeszcze przed wyborami do Parlamentu Europejskiego.

Państwowa Komisja Wyborcza przed wspomnianymi wyborami podjęła szereg różnorodnych działań w celu zwróceniu uwagi organom wykonawczym gmin o potrzebie dostosowania, zgodnie z art. 186 Kodeksu Wyborczego z dnia 5 stycznia 2011 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 684), 1/2 lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Państwowa Komisja Wyborcza wystosowała w tym celu w dniu 14 maja 2019 r. pismo przypominające o obowiązkach gmin w tym zakresie. Ponadto wskazała na konieczność podjęcia skutecznych działań mających na celu bezwzględne przestrzeganie przez organy wykonawcze gmin wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra

Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 336). Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza przesłała link do niniejszego Raportu Rzecznika Praw Obywatelskich i zaleciła zapoznanie się z nim przez organy wykonawcze gmin. W piśmie zaapelowała, biorąc pod uwagę dobre praktyki innych gmin w zakresie organizowania bezpłatnego dowozu wyborców starszych i niepełnosprawnych do lokali wyborczych, o wzorowanie się na ich dobrych doświadczeniach i stosowanie w praktyce.

Odnosząc się do postulatu Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącego zmiany ustawowej delegacji do wydania rozporządzenia uwzględniającego konieczność dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych bezpośredniej okolicy lokali wyborczych, Państwowa Komisja Wyborcza co do zasady nie widzi przeciwwskazań, jednakże z uwagi na doraźny charakter wykorzystywania tych lokali na cele wyborcze oraz na ich liczbę (ponad 27 tysięcy) zgłasza wątpliwości czy organy wykonawcze gmin będą w stanie zapewnić realizację postulowanego obowiązku. W tym kontekście wymagane jest doprecyzowanie jakiego rodzaju obowiązki miałyby być nałożone na gminy, jakiego rodzaju wymagania i jakiego obszaru obowiązek ten miałby dotyczyć. Ponadto należy mieć na uwadze trudności z tym związane. Część lokali wyborczych znajduje się w nieruchomościach będących własnością podmiotów niepublicznych, zdarzają się również przypadki przeniesienia lokalu wyborczego, tuż przed wyborami, w inne miejsce. W związku z powyższym rozważenia wymaga problem finansowania przez gminy wydatków związanych z realizacją postulatu dostosowania bezpośredniej okolicy lokali wyborczych. Zagadnienia związane z dostosowaniem zarówno lokali użyteczności publicznej oraz przestrzeni dla osób niepełnosprawnych powinny być uregulowane systemowo. Wydaje się, że propozycją wychodzącą naprzeciw, przynajmniej części postulatów w tym zakresie, jest rządowy projekt ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zgodnie z art. 5 projektu, podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania lub racjonalnych usprawnień. Być może przepisy, po wejściu ustawy w życie, wymuszą dostosowanie większości (lub nawet wszystkich) lokali wyborczych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo należy wskazać, że po wyborach w 2018 r., których organizacji dotyczyła kontrola Rzecznika Praw Obywatelskich, nie wpłynęły do mnie skargi związane z niedostosowaniem lokali wyborczych, czy też niewłaściwą ich obsługą przez organy wykonawcze gmin.

Biorąc pod uwagę rekomendacje Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowa Komisja Wyborcza podjęła, zgodnie ze swoimi kompetencjami, szereg działań naprawczych mających na celu wyeliminowanie niewłaściwych postaw członków obwodowych komisji wyborczych, uczulając ich na problematykę dostosowania lokali wyborczych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz edukując ich w zakresie wypełniania obowiązków nałożonych przez Kodeks Wyborczy. Zagadnienia dotyczące dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych wyborców bezpośredniej okolicy lokali wyborczych jest zagadnieniem dość trudnym do zrealizowania dlatego wymaga dokładniejszego przeanalizowania i doprecyzowania w zakresie oczekiwań i potrzeb osób niepełnosprawnych.

SEKRETARZ STANU
Pełnomocnik Rządu
ds. Osób Niepełnosprawnych
K. Michalkiewicz
Krzysztof Michalkiewicz

Załącznik:

Pismo Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, z dnia 31 maja 2019 r.

Warszawa, dnia 31 maja 2019 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**
ZPOW-071-33/19

Pan
Krzysztof MICHAŁKIEWICZ
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
Pełnomocnik Rządu
ds. Osób Niepełnosprawnych

Państwowa Komisja Wyborcza, odpowiadając na pismo z dnia 15 maja 2019 r. znak BON.VII.071.2.2019.UK, wyjaśnia, co następuje.

Państwowej Komisji Wyborczej znany jest raport Rzecznika Praw Obywatelskich z wyborów samorządowych w 2018 r. Komisja dokonał jego analizy jeszcze przed wyborami do Parlamentu Europejskiego.

Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że zgodnie z art 186 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684) lokale obwodowych komisji wyborczych dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta), z tym że w każdej gminie co najmniej ½ lokali obwodowych komisji wyborczych powinna być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

W związku z tym przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r., pismem z dnia 14 maja 2019 r. znak ZPOW-071-32/19, Państwowa Komisja Wyborcza po raz kolejny przypomniła, że jednym z istotnych zdań należących do wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) jest zapewnienie na obszarze gminy (miasta) lokali dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Państwowa Komisja Wyborcza przypomniła także organom wykonawczym gmin, że zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego w każdej gminie wójt (burmistrz, prezydent miasta) zobowiązany jest zapewnić co najmniej ½ lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

W powołanym piśmie Komisja wskazała na konieczność podjęcia skutecznych działań mających na celu **bezwzględne przestrzeganie** przez organy wykonawcze gmin wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r.

w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 336).

Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza przesłał link do raportu Rzecznika Praw Obywatelskich i zaleciła zapoznanie się z nim przez organy wykonawcze gmin.

Państwowa Komisja Wyborcza doceniając również, że w wielu gminach podejmowane są także inne formy pomocy dla wyborców starszych i niepełnosprawnych, służące ich udziałowi w wyborach np. organizowanie przez gminy bezpłatnego dowozu dla tych osób, zaapelowała o powszechne oraz aktywne kontynuowanie i rozwijanie tych działań, będących także wyznacznikiem wrażliwości społecznej i stosunku do osób słabszych. Wiele gmin i miast ma już wypracowane w poprzednich wyborach dobre doświadczenia i rezultaty działań podejmowanych na rzecz wyborców niepełnosprawnych.

Odnosząc się do postulatu Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego zmiany ustawowej delegacji do wydania rozporządzenia (art. 186 § 2 Kodeksu wyborczego), aby uwzględniła ono konieczność dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych bezpośredniej okolicy lokali wyborczych, Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że stosownie do art. 156 § 1 Kodeksu wyborczego obsługę i techniczno-materialne warunki pracy obwodowych komisji wyborczych oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta). Poza tym jednostki organizacyjne sprawujące trwałe zarząd nieruchomości państwowych i komunalnych są obowiązane udostępnić bezpłatnie pomieszczenia na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z przeznaczeniem na siedziby obwodowych komisji wyborczych (art. 156 § 2 Kodeksu wyborczego). Pomieszczenia przeznaczone na siedziby komisji powinny być łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych (art. 156 § 3 Kodeksu wyborczego). Wprawdzie na siedziby komisji wyborczych można również wyznaczyć pomieszczenia innych podmiotów niż wymienione, po uprzednim porozumieniu z zarządzającymi tymi pomieszczeniami (art. 153 § 4 Kodeksu wyborczego), lecz są to w rzeczywistości sytuacje wyjątkowe, gdy organ wykonawczy gminy nie jest w stanie bezpłatnie zapewnić innych pomieszczeń. Należy przy tym szczególnie podkreślić, że siedziby lokali wyborczych znajdują się zwykle w szkołach lub innych obiektach użyteczności publicznej (np. ośrodki kultury, biblioteki), jedynie doraźnie wykorzystywanych na cele wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza co do zasady nie widzi przeciwwskazań, aby delegacja ustawowa do wydania powołanego rozporządzenia przewidywała obowiązek dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych również bezpośredniej okolicy lokali wyborczych.

Jednakże z uwagi na doraźny charakter wykorzystywania tych lokali na cele wyborcze oraz ich liczbę (ponad 27 tysięcy), wątpliwości budzi, czy organy wykonawcze gmin będą w stanie zapewnić realizację postulowanego obowiązku. Państwowa Komisja Wyborcza nie zna bowiem żadnych szczegółów postulowanej propozycji (jakiego rodzaju obowiązki miałyby zostać nałożone na gminy, jakie miałyby być wymagania i jakiego dotyczyć obszaru). Należy przy tym również mieć na uwadze, że część lokali znajduje się w małych miejscowościach, w których brak jest właściwej infrastruktury zapewniającej możliwość dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych bezpośredniej okolicy siedzib obwodowych komisji wyborczych.

Podnieść także należy problem finansowania wydatków związanych z realizacją powyższego postulatu. Wybory w danej gminie odbywają się średnio raz w roku. Rozważenia zatem wymaga, czy finansowanie ze środków przeznaczonych na przeprowadzenie wyborów dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych okolicy budynku, w którym urządzony jest lokal wyborczy, jest racjonalne. Tym bardziej, że przed wyborami zdarzają się przypadki przeniesienia lokalu wyborczego w inne miejsce. Wydaje się, że kwestia ta powinna być rozwiązana systemowo w celu zapewnienia dostępności osobom niepełnosprawnym okolic wszystkich budynków użyteczności publicznej.

Ponadto należy mieć na uwadze, że część lokali wyborczych, jak wskazano wyżej, znajduje się na nieruchomościach będących własnością podmiotów niepublicznych. Pojawi się zatem problem wydatkowania środków publicznych na dostosowanie tych nieruchomości i ich okolic do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2 powiatu w

Zastępca Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Kozieliwicz

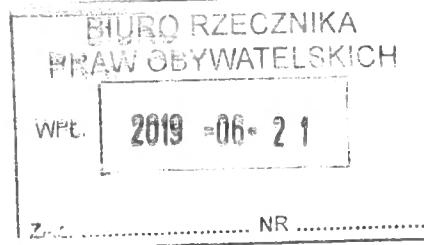
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

BON.VII.071.2.2019.UK

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A. ID nr 402354/W

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

al. Solidarności 77
00-090 WARSZAWA

91FAF+21-R